

nci
Thailand

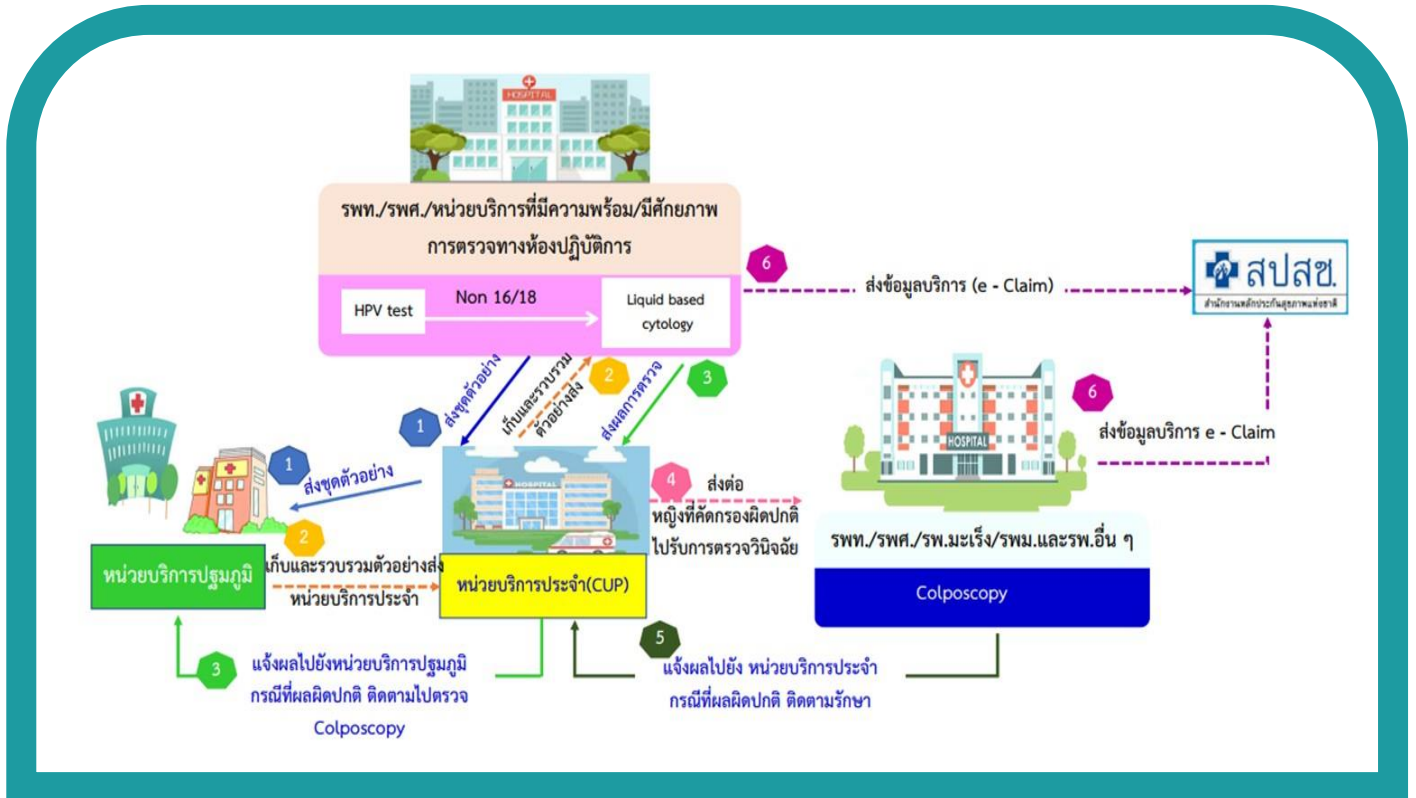
สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
National Cancer Institute

แนวทางการคัดกรอง มะเร็งปากมดลูก

ด้วยวิธี **HPV DNA test**

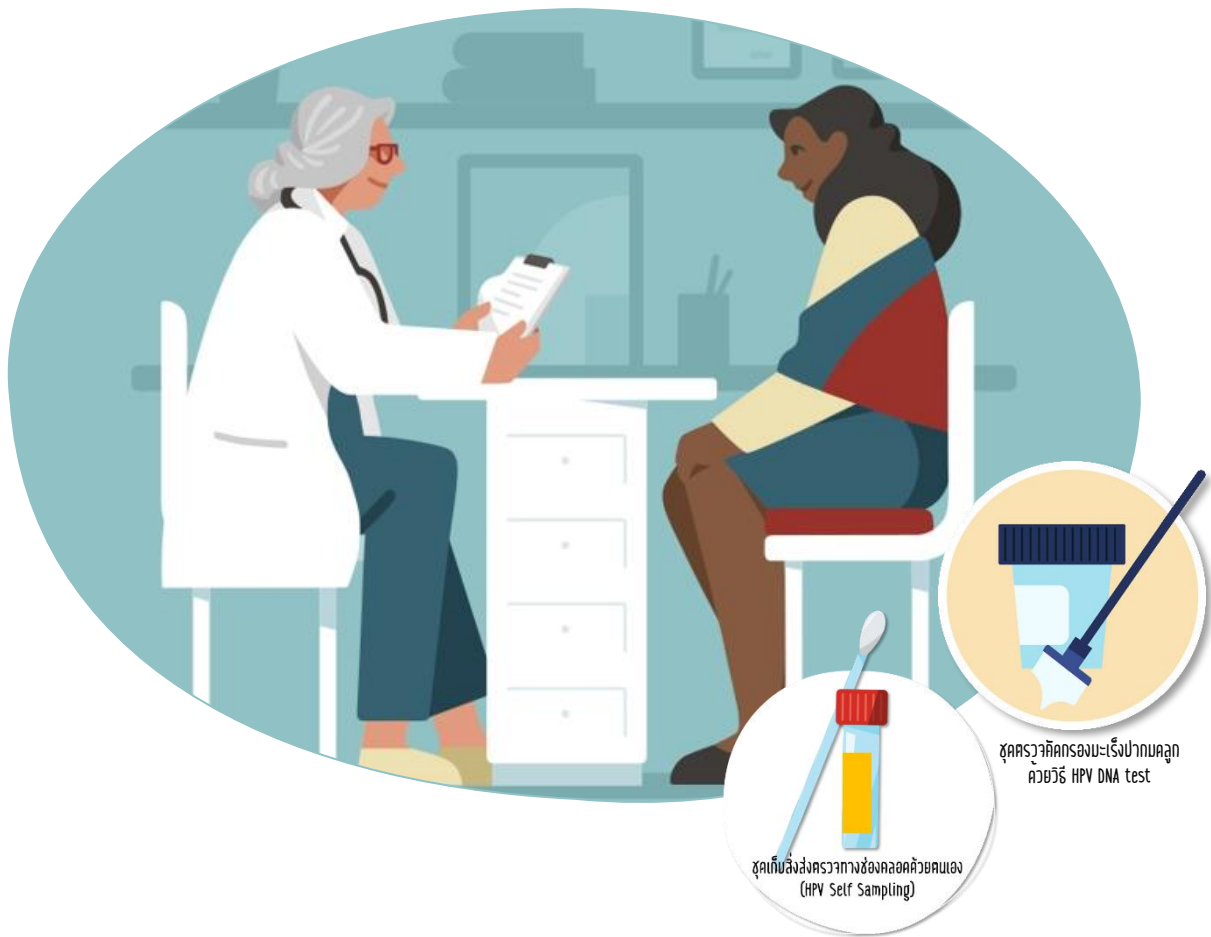
ระบบบริการการคัดกรอง มะเร็งปากมดลูก ด้วยวิธี HPV DNA Test

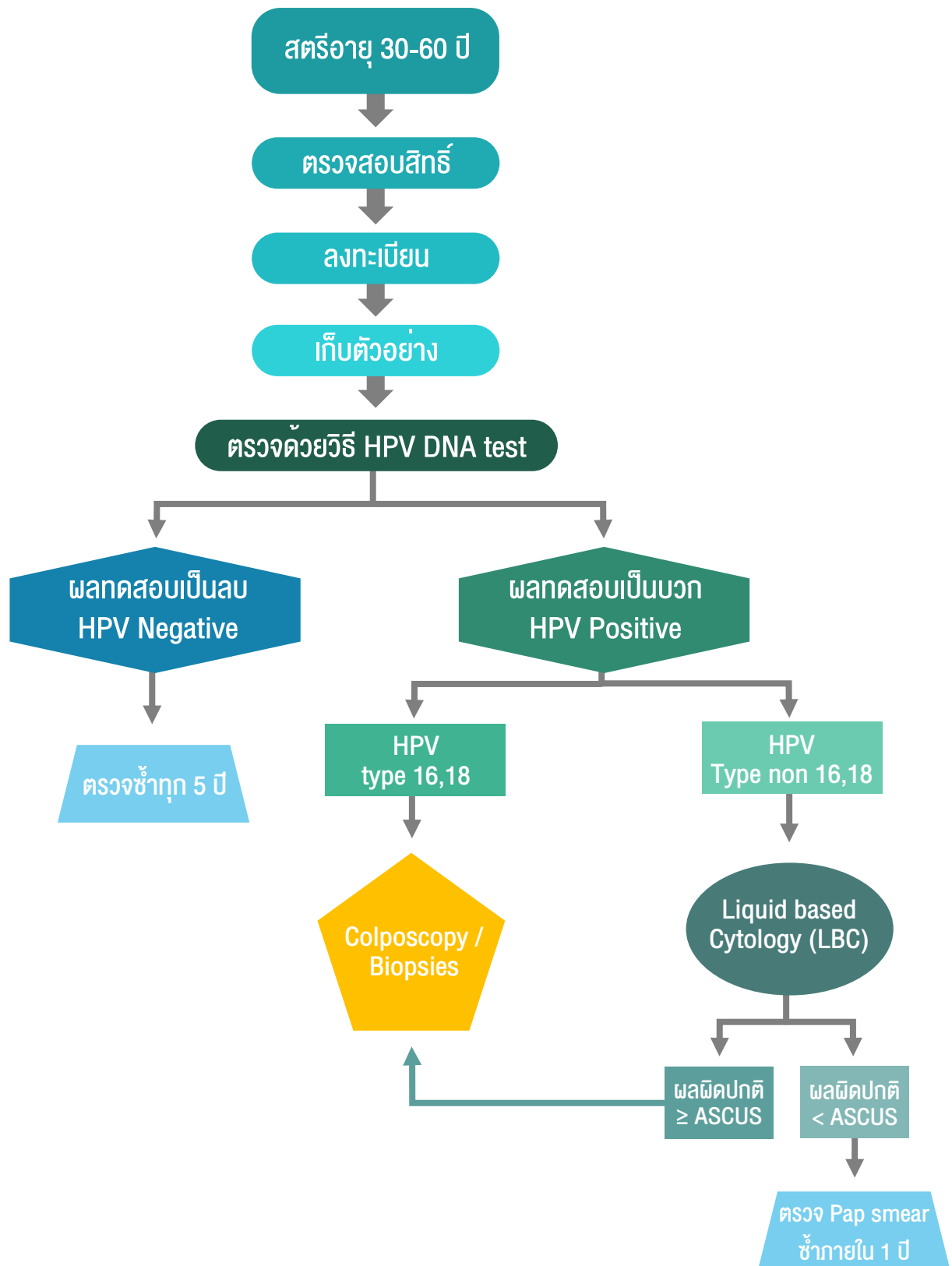
1. โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป หรือหน่วยงานอื่นที่รับเป็นหน่วยตรวจ HPV DNA Test จัดซื้อชุดตรวจ HPV DNA Test และส่งชุดเก็บตัวอย่างไปยังโรงพยาบาลแม่ข่าย
2. โรงพยาบาลแม่ข่าย (CUP) กระจายชุดเก็บตัวอย่างไปยัง รพ.สต. หรือหน่วยบริการปฐมภูมิในเครือข่าย
3. รพ.สต.หรือหน่วยบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลตรวจสอบประวัติการตรวจคัดกรองซ้ำ ลงทะเบียน และบันทึก รายละเอียดต่างๆ ของผู้รับบริการ เช่น วันที่มีประจำเดือนครั้งสุดท้าย ประวัติการตั้งครรภ์ วันที่เก็บตัวอย่าง เป็นต้น ในโปรแกรม HPVCXS2020 ผ่านทางเว็บไซต์ <http://hpv.nci.go.th:8081/hpv/login.jsp> พิสูจน์ยืนยันตัวตน ผู้รับบริการตามระบบ Authentication ที่ สปสข. กำหนด จากนั้นเก็บตัวอย่างส่งตรวจแล้วรวบรวมเพื่อนำส่ง กลับไปยังโรงพยาบาลแม่ข่าย พร้อมใบนำส่งตัวอย่าง (รายงาน 03)
4. โรงพยาบาลแม่ข่ายตรวจสอบสิ่งส่งตรวจ และกดรับข้อมูลผู้รับบริการในโปรแกรม HPVCXS2020 จากนั้นรวบรวม สิ่งส่งตรวจพร้อมใบนำส่งตัวอย่างส่งไปยังโรงพยาบาลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจทดสอบ HPV DNA Test

5. โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป หรือหน่วยงานอื่นที่รับเป็นหน่วยตรวจ HPV DNA Test ตรวจสอบสิ่งส่งตรวจ งดรับข้อมูลผู้รับบริการในโปรแกรม HPVCXS2020 และทำการตรวจตามวิธีของห้องปฏิบัติการ (HPV DNA Test และ Liquid Based Cytology) จากนั้นบันทึกผลการตรวจในโปรแกรม HPVCXS2020
6. รพ.สต.หรือหน่วยปฐมภูมิของโรงพยาบาล หน่วยรบรวม หรือโรงพยาบาลแม่ข่าย สามารถตรวจสอบและพิมพ์ผลการตรวจเพื่อนำไปแจ้งให้ผู้รับบริการทราบผ่านทางโปรแกรม HPVCXS2020
7. รพ.สต. หรือหน่วยปฐมภูมิของโรงพยาบาล รวมถึงโรงพยาบาลแม่ข่ายติดตามผู้ที่มีผลการคัดกรองผิดปกติ ทำการส่งต่อ (refer) ไปยังโรงพยาบาลเพื่อการตรวจวินิจฉัยโรคด้วยการส่องกล้อง (Colposcopy) ตามระบบของเขตสุขภาพ

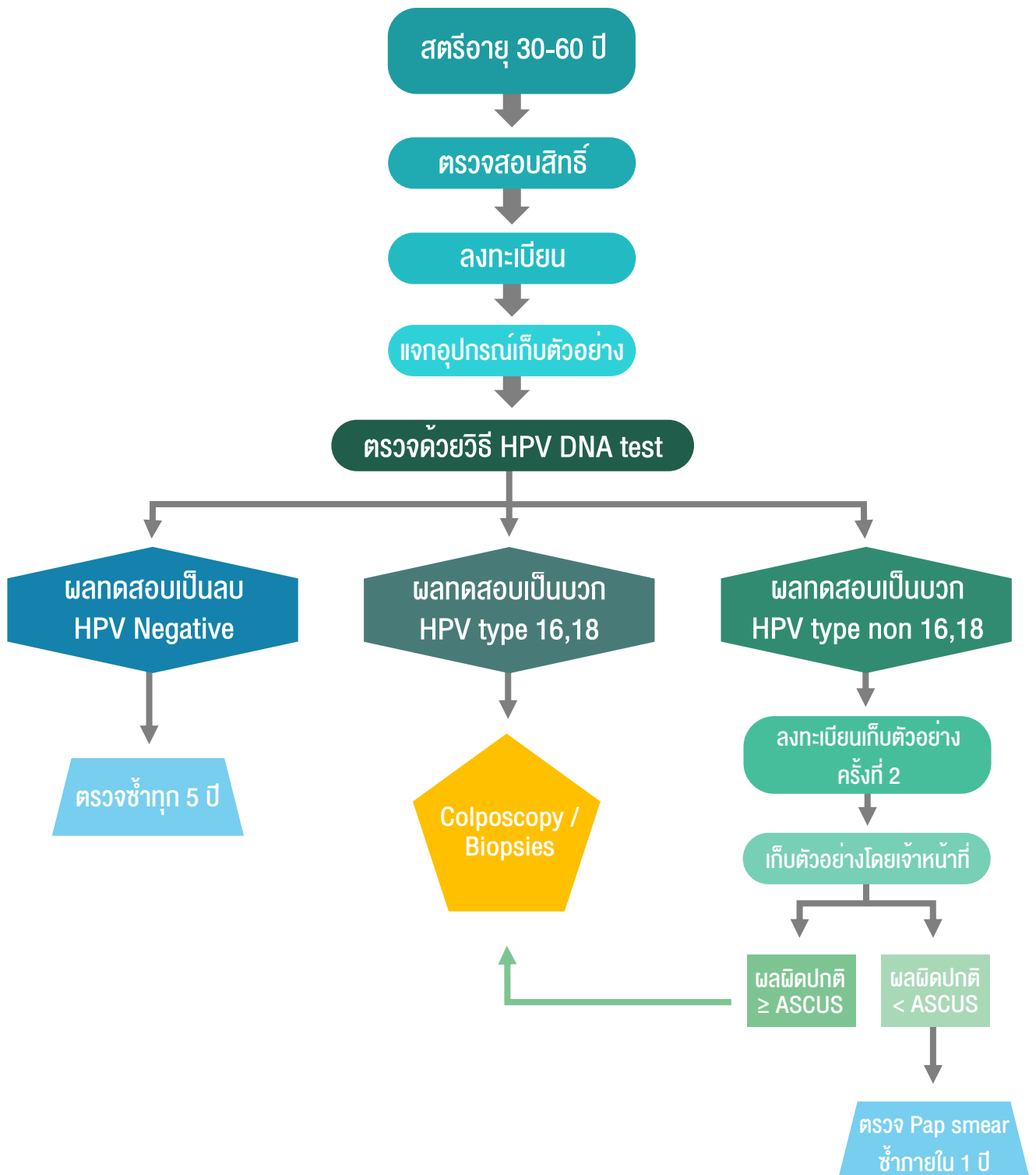
หมายเหตุ : บริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกด้วยวิธี HPV DNA test รวมถึงการเก็บสิ่งส่งตรวจจากช่องคลอดด้วยตัวเอง (HPV self-sampling)

แนวทางการคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ด้วยวิธี HPV DNA Test
(เก็บตัวอย่างโดยเจ้าหน้าที่)

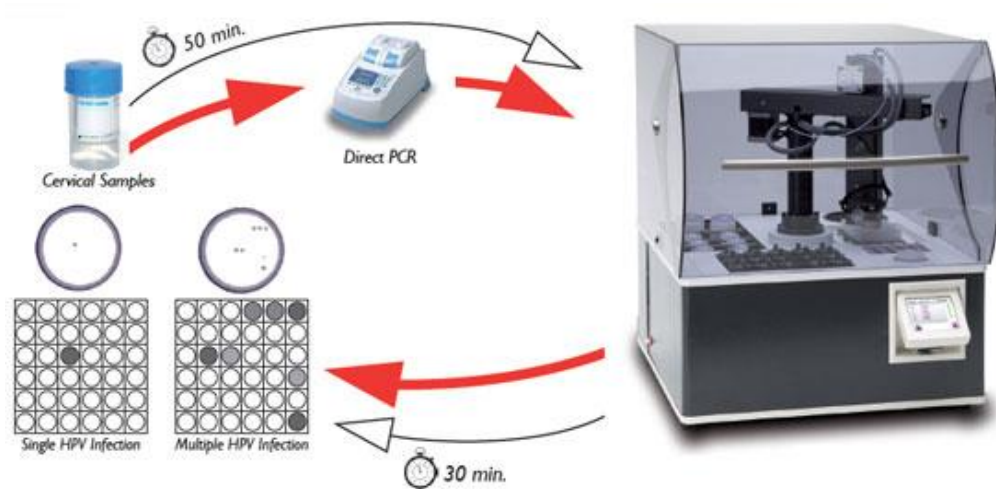

แนวทางการคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ด้วยวิธี HPV DNA Test
(เก็บตัวอย่างด้วยตัวเอง)

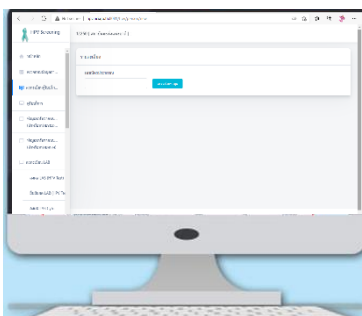

วิธีการเก็บตัวอย่างจากเซลล์บริเวณปากมดลูกด้วยวิธี HPV DNA Test

HPV DNA Test เป็นเทคนิคทางด้านชีวโมเลกุล เพื่อตรวจหาตัวเชื้อเอชพีวี สายพันธุ์ก่อมะเร็งบริเวณปากมดลูกและผนังช่องคลอด จึงช่วยค้นหาและป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกได้ตั้งแต่ในระยะก่อนการเป็นมะเร็ง

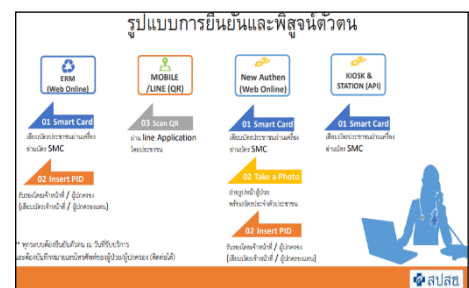
ขั้นตอนการเก็บตัวอย่างจากเซลล์บริเวณปากมดลูกด้วยวิธี HPV DNA Test

1. ตรวจสอบประวัติการตรวจคัดกรองซ้ำ ลงทะเบียน และบันทึกรายละเอียดต่างๆ ของผู้รับบริการ เช่น วันที่มีประจำเดือนครั้งสุดท้าย ประวัติการตั้งครรภ์ วันที่เก็บตัวอย่าง เป็นต้น ในโปรแกรม HPVCXS2020 ผ่านทางเว็บไซต์ <http://hpv.nci.go.th:8081/hpv/login.jsp>

2. ยืนยันตัวตนผู้รับบริการ (Authentication) ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งตามความพร้อม ดังนี้

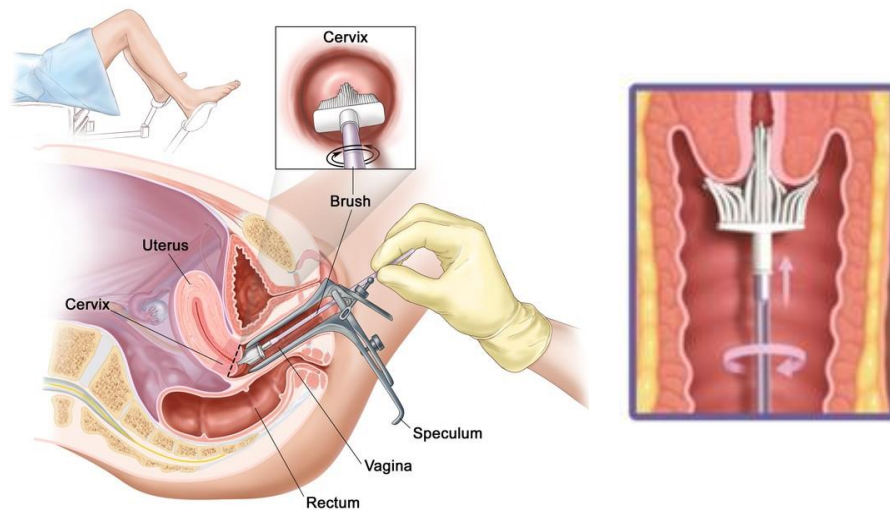
- ระบบ New Authentication
- ระบบ QR code ผ่าน Line สปสช .ID Line: @nhso
- ระบบ ERM
- ตู้ KIOSK

หมายเหตุ : เน้นให้ใช้การ Authentication ด้วยบัตรประชาชน Smart card หากเป็นการ Authentication โดยการ key in หรือการรับรองโดย จนท. ของหน่วยบริการอาจจะมีการตรวจสอบอีก

3. ติดชื่อ-สกุล ของผู้ที่ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกที่ขวดน้ำยา HPV DNA Test ให้เรียบร้อย

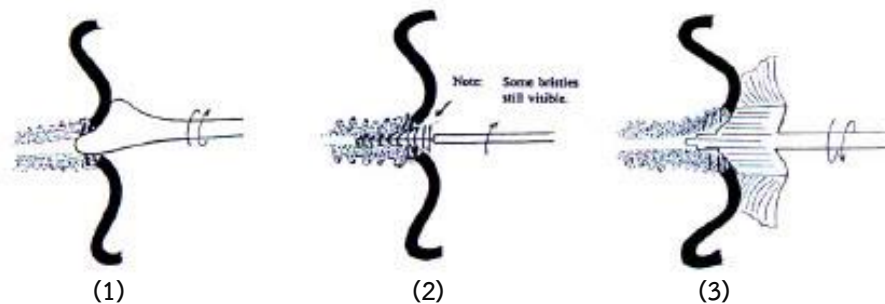
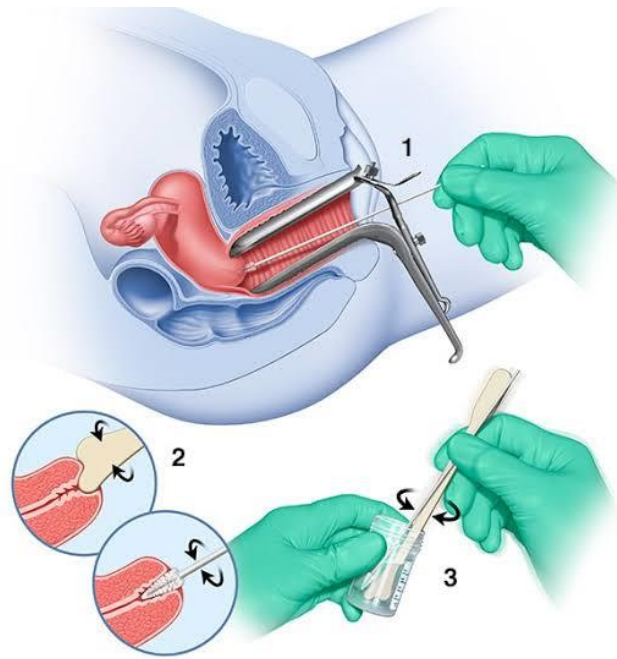
4. การเก็บเซลล์บริเวณปากมดลูก จะต้องเก็บตัวอย่างเซลล์เยื่อบุผิวจากบริเวณปากมดลูก และช่องคลอดด้านใน (Endocervix)

4.1 ในกรณีที่เก็บตัวอย่างเซลล์ด้วย cervical broom ต้องหมุนแปรงอย่างน้อย 10 รอบ ในทิศทางตามเข็มนาฬิกา โดยห้ามหมุนกลับในทิศทวนเข็มนาฬิกา หลังจากนั้นจุ่มไม้ broom ลงในกระป๋องน้ำยา HPV DNA Test ทันที โดยแกว่ง 10 ครั้งให้เซลล์หลุดอยู่ในน้ำยา หลังจากนั้นทำการสะบัดไม้ broom อีกครั้งข้างกระป๋องน้ำยาด้านในเพื่อให้เซลล์หลุดออกให้หมดก่อนนำไม้ broom ออกจากกระป๋องน้ำยา แล้วปิดฝาขวดน้ำยาให้สนิทโดยสังเกตจากขีดสีดำที่ฝา จะต้องตรงกับขีดสีดำที่ขวด (ตามรูป)

4.2 ในกรณีที่เก็บเซลล์บริเวณปากมดลูกด้วย spatula จะต้องใช้ Cytobrush ร่วมด้วย เพื่อให้ได้เซลล์ที่มากพอในการทำ Liquid base cytology โดยเก็บเซลล์จากผนังด้านนอกปากมดลูกด้วย spatula (หมุน 1 รอบ) แล้วนำ spatula มาแกว่งไปมาในกระป๋องน้ำยา HPV DNA Test เพื่อให้เซลล์หลุดออกมา แล้วใช้ Cytobrush เก็บเซลล์จากผนังด้านในปากมดลูก (หมุน 1 รอบ) แล้วนำ Cytobrush มาแกว่งไปมาในน้ำยา กระป๋องน้ำยา HPV DNA Test ปิดฝาขวดน้ำยาให้สนิท โดยขีดสีดำที่ฝาตรงกับขีดสีดำที่ขวด

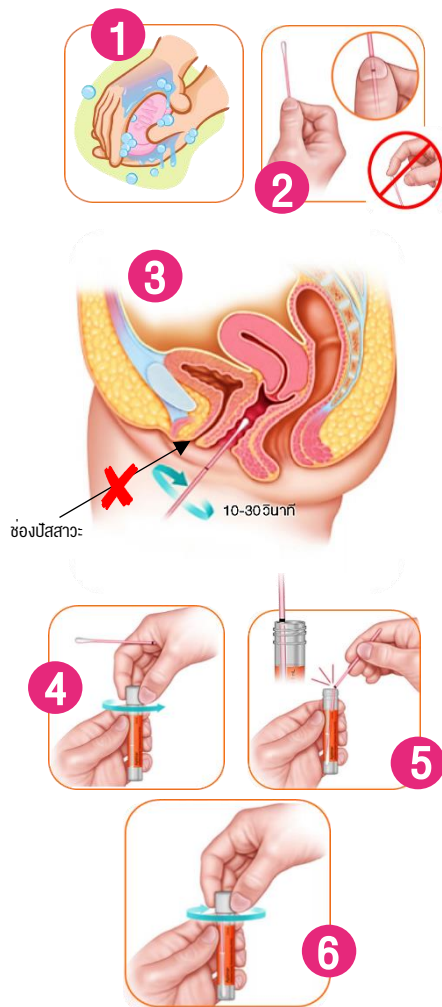

ภาพตัวอย่างการเก็บเซลล์ปากมดลูกด้วยวิธีต่างๆ

- (1) การเก็บตัวอย่างเซลล์ปากมดลูกด้วย spatula
- (2) การเก็บตัวอย่างเซลล์ปากมดลูกด้วย cytobrush
- (3) การเก็บตัวอย่างเซลล์ปากมดลูกด้วย cervical broom

หมายเหตุ : ขั้นตอนการเก็บตัวอย่างเซลล์ปากมดลูกของแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน เนื่องจากชุดน้ำยาอาจจะเป็นคนละชนิดนั้น ดังนั้นควรดูวิธีใช้ชุดน้ำยาควบคู่กันไปด้วย

ขั้นตอนการเก็บตัวอย่างส่งตรวจจากช่องคลอดด้วยตัวเอง (HPV self-sampling)

1. ล้างมือให้สะอาด / สเปรย์แอลกอฮอล์ ก่อนการเก็บตัวอย่างทุกครั้ง
2. ฉีกซองไม้เก็บตัวอย่าง จับตรงส่วนของขีดสีดำ ระวังอย่าสัมผัสโดนส่วนของสำลึปลายไม้เก็บตัวอย่าง และห้ามนำไม้เก็บตัวอย่างไปจุ่มในขวดน้ำยา ก่อนเก็บตัวอย่าง
3. ยืน นั่ง หรือนอน ในท่าที่สบาย ใช้ไม้เก็บตัวอย่างสอดเข้าไปในช่องคลอด ลึกประมาณ 2 นิ้ว หรือ 5 เซนติเมตร จากนั้นหมุนไม้เก็บตัวอย่างในทิศทางเดียวกัน ให้สำลึที่ปลายไม้เก็บตัวอย่างสัมผัสกับผนังของช่องคลอด จับเวลาประมาณ 10-30 วินาที แล้วดึงไม้ ออก
4. เปิดฝาหลอดเก็บตัวอย่าง ในขณะที่ยังคงถือไม้เก็บตัวอย่างไว้ (ไม่ควรวางไม้เก็บตัวอย่างไว้ที่พื้น เพราะอาจจะเกิดการปนเปื้อนได้) ระวังอย่าให้น้ำยาในหลอดหก
5. จุ่มไม้เก็บตัวอย่างลงในหลอดน้ำยากับตัวอย่าง ให้ขีดสีดำกลางไม้ตรงกับขอบของหลอดน้ำยา แล้วทำการหักส่วนเกินของไม้เก็บตัวอย่างทิ้ง
6. ปิดฝาหลอดน้ำยากับตัวอย่างให้สนิท พร้อมเขียน ชื่อ-นามสกุลที่ข้างหลอด

ข้อจำกัดและข้อควรระวัง

1. ต้องไม่มีการตรวจภายในมาก่อน (ในช่วง 24 ชั่วโมง) เพราะอาจมีสารหรือยาปนเปื้อนอยู่
2. ต้องไม่มีการใช้ผ้าอนามัยชนิดสอด ครีมหรือยาที่ใช้ทางช่องคลอดอื่นๆ อย่างน้อย 48 ชั่วโมง
3. ห้ามล้างหรือทำความสะอาดในช่องคลอดภายใน 48 ชั่วโมงก่อนมาตรวจเพราะอาจไม่มีเซลล์เหลือให้ตรวจ
4. งดการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนมารับการตรวจ 48 ชั่วโมง
5. ไม่ควรตรวจหากกำลังมีประจำเดือน

ขั้นตอนการส่งตัวอย่าง

เก็บกระป๋องน้ำยา/หลอดเก็บตัวอย่าง ไว้ที่อุณหภูมิห้อง (15-30 องศาเซลเซียส) โดยเก็บให้พ้นแสงและไม่ร้อนเกินไป จากนั้นพิมพ์ใบนำส่งตัวอย่าง (รายงาน 03) และประสานงานเพื่อนำส่งตัวอย่างพร้อมใบนำส่ง ให้กับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป หรือหน่วยงานอื่นที่รับเป็นหน่วยตรวจ HPV DNA Test นำไปส่งตรวจด้วยเครื่องตรวจอัตโนมัติ HPV DNA Test (ไม่ควรเก็บตัวอย่างส่งตรวจไว้เกิน 4 สัปดาห์)

ขั้นตอนการตรวจ HPV DNA Test และ Liquid based cytology (LBC)

1. นำเซลล์ที่ได้ใส่ในหลอดของภาตพลาสติก 1 หลอดต่อการตรวจ 1 คน จากนั้นนำเข้าเครื่องตรวจ ซึ่งใช้เวลาประมาณสองชั่วโมงครึ่ง เครื่องจะแปลผลการตรวจอัตโนมัติ

หมายเหตุ : วิธีการทำจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับชุดน้ำยาและเครื่องมือของแต่ละบริษัท

2. การรายงานผลการตรวจ

2.1 ผลลบ (Negative) หมายความว่า ตรวจไม่พบเชื้อไวรัส HPV จากตัวอย่างส่งตรวจ แนะนำให้เข้ารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกด้วยวิธี HPV DNA Test ครั้งต่อไปในอีก 5 ปี

2.2 ผลบวก (Positive Type 16, 18) หมายความว่า ตรวจพบเชื้อไวรัส HPV สายพันธุ์ 16 และ/หรือ 18 นัดผู้รับบริการไปตรวจวินิจฉัยโรคด้วยการส่องกล้อง (colposcopy)

2.3 ผลบวก (Positive Type non 16, 18) หมายความว่า ตรวจพบเชื้อไวรัส HPV สายพันธุ์ 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 56, 58, 59, 66 และ 68 เป็นต้น จะต้องนำตัวอย่างที่เหลือมาตรวจ Liquid based cytology (LBC) ต่อกรณีการเก็บตัวอย่างส่งตรวจจากช่องคลอดด้วยตัวเอง (HPV self-sampling) จะต้องให้ประชาชนมาเก็บตัวอย่างโดยเจ้าหน้าที่อีกครั้งเพื่อตรวจ LBC ถ้าผล LBC เป็นบวกที่มีความผิดปกติ $\geq$ ASCUS จึงจะส่งตรวจ colposcopy ถ้าผลปกติแนะนำให้ตรวจ Pap Smear ซ้ำภายใน 1 ปี

3. การตรวจด้วยคอลโปสโคป (Colposcopy) หมายถึง การตรวจเยื่อเมือกภายในบริเวณปากมดลูก ช่องคลอด ปากช่องคลอด และทวารหนักด้วยการส่องกล้องขยาย เพื่อการค้นหารอยโรคก่อนมะเร็งและมะเร็ง เพื่อที่จะได้รับการรักษาอย่างรวดเร็วที่สุด

4. การบันทึกผลการตรวจ Colposcopy ให้บันทึกข้อมูลผ่านโปรแกรมของสถานพยาบาล เช่น HIS เป็นต้น

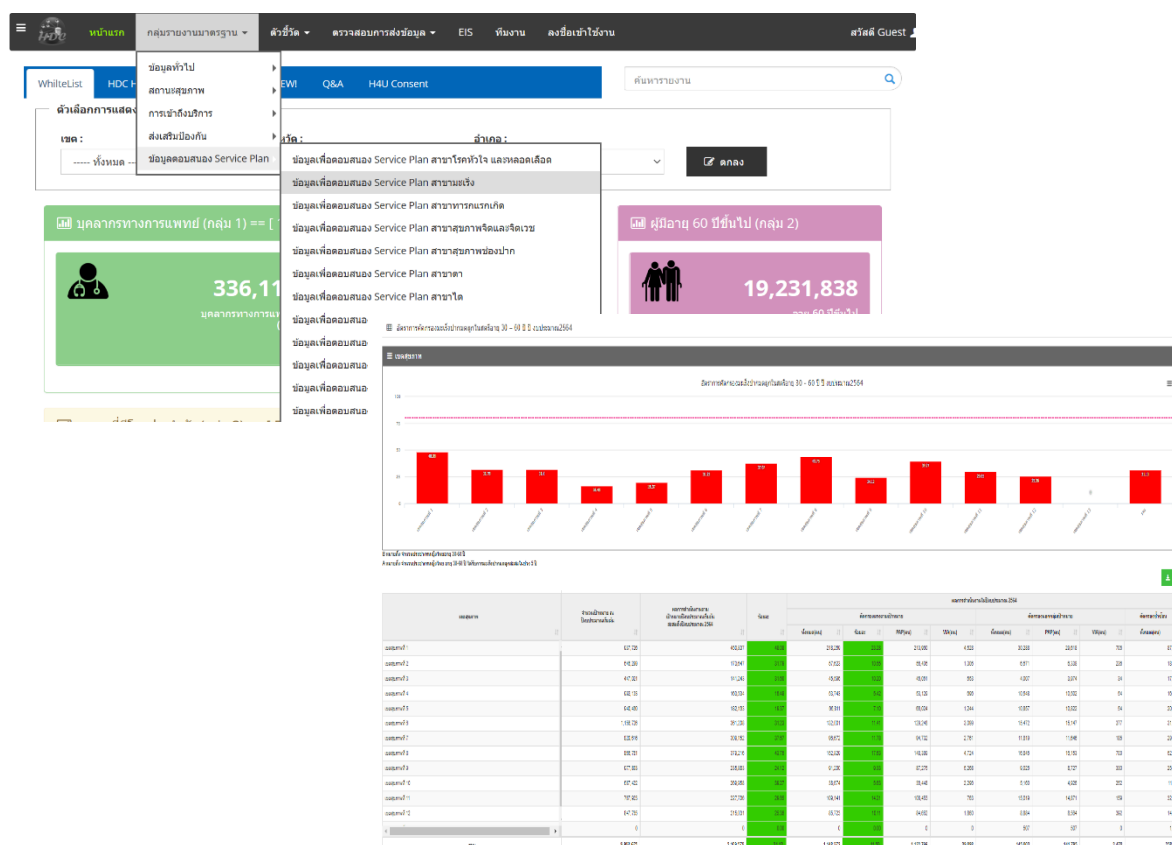
การตรวจสอบผลการดำเนินงาน

หน่วยบริการสามารถดูสถิติผลการดำเนินงานในภาพรวมของประเทศ ผลการดำเนินงานรายเขตสุขภาพ ราย จังหวัด จนถึงรายหน่วยงาน ได้ที่

1) โปรแกรม HPVCXS2020 ผ่านทางเว็บไซต์ <http://hvp.nci.go.th:8081/hvp/login.jsp>

[illegible]

2) เว็บไซต์ HDC ของกระทรวงสาธารณสุข https://hdcservice.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php g
เมนู กลุ่มรายงานมาตรฐาน ข้อมูลเพื่อตอบสนอง Service Plan สาขามะเร็ง ข้อที่ 10 รายงานผลการคัดกรองมะเร็ง
ปากมดลูก ด้วยวิธี HPV DNA Test สปสช.

เงื่อนไขการเบิกจ่ายค่าบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกด้วยวิธี HPV DNA Test

1. กลุ่มเป้าหมาย : หญิงไทยทุกสิทธิการรักษา อายุ 30 - <60 ปี (59 ปี 11 เดือน 29 วัน) หรือหญิงไทยอายุ 15-29 ปี ที่มีความเสี่ยงสูงตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง ประสิทธิภาพและขอบเขตของบริการสาธารณสุข ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2559

2. หน่วยบริการที่มีสิทธิขอรับค่าใช้จ่าย : เป็นหน่วยบริการปฐมภูมิ หน่วยบริการประจำ หน่วยบริการรับ-ส่งต่อทั่วไป และหน่วยบริการร่วมให้บริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (กรณีหน่วยบริการปฐมภูมิที่เป็นเครือข่ายของหน่วยบริการประจำ สปสช. จะจ่ายให้กับหน่วยบริการประจำที่เป็นแม่ข่าย)

3. อัตราค่าบริการ

รายการ	อัตราจ่าย/ ทุก 5 ปี
1. บริการตรวจด้วยวิธี Pap smear/ VIA	เหมาจ่าย 250 บาท
2. บริการตรวจด้วยวิธี HPV DNA test	
2.1 บริการเก็บตัวอย่าง	เหมาจ่าย 50 บาท
2.2 ตรวจทางห้องปฏิบัติการ รวมค่าบริการจัดการ - กรณีใช้น้ำยาตรวจชนิด 2 สายพันธุ์ - กรณีใช้น้ำยาตรวจชนิดตั้งแต่ 14 สายพันธุ์ขึ้นไป	เหมาจ่าย 280 บาท เหมาจ่าย 370 บาท
3. บริการตรวจทางเซลล์วิทยาด้วยวิธี Liquid based cytology (LBC)	เหมาจ่าย 250 บาท
4. บริการตรวจยืนยันด้วยวิธี Colposcopy/ LEEP รวมค่าทำ Biopsy/ ค่าอ่านผล	เหมาจ่าย 900 บาท

4. การเบิกจ่ายเงิน : ในปีงบประมาณ 2566 สปสช. จะตรวจสอบข้อมูลและประมวลผลจ่ายเงินเป็นรายเดือน โดย

- หน่วยบริการที่ขึ้นทะเบียนกับ สปสช. เขต 1 – 12 บันทึกผลงานในโปรแกรม HPVcx2020 และส่งข้อมูลประมวลผลการจ่ายผ่านระบบโปรแกรมการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุข (e-Claim)

- หน่วยบริการที่ขึ้นทะเบียนกับ สปสช. เขต 13 บันทึกผลงานและประมวลผลการจ่ายผ่านโปรแกรม Krungthai Digital Health Platform/ Hospital Portal ทางเว็บไซต์ KTB

หมายเหตุ : กรณีที่มีการเก็บตัวอย่างซ้ำซ้อนจากหน่วยบริการหลายแห่งในผู้รับบริการ 1 ราย สปสช. จะพิจารณาจ่ายเงินให้กับหน่วยบริการที่ส่งตัวอย่างให้กับหน่วยบริการที่รับผิดชอบตรวจ LAB ตามที่ สปสช. กำหนด โดยจะต้องมีการบันทึกผลการตรวจสมบูรณ์ลงในระบบก่อนเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

ขั้นตอนการเตรียมขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยตรวจ (Center Lab)

1. แจ้งกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

- หน่วยบริการติดต่อ/ ประสานงานไปที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อขอรับการประเมินมาตรฐานห้องปฏิบัติการ
- หน่วยบริการของรัฐที่ผ่านการรับรองมาตรฐานห้องปฏิบัติการ (LA/MOPH/ISO) แล้ว และมีความพร้อมในการจัดบริการ สามารถใช้เอกสารรับรองดังกล่าวแนบส่ง สปสช. เขต พิจารณาแทนได้

2. แจ้ง สปสช. เขตสุขภาพ

- หน่วยบริการทำหนังสือแจ้ง สปสช. เขต โดยแนบเอกสารรับรองจากข้อที่ 1

3. แจ้งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

- เมื่อได้รับการตอบกลับจาก สปสช. เขต ให้นำเอกสารตอบกลับ แจ้งกับ สสจ. เพื่อให้พิจารณา กำหนดเครือข่ายหน่วยบริการ (mapping) และแบ่งเขตรับผิดชอบในการตรวจของจังหวัด

4. แจ้งสถาบันมะเร็งแห่งชาติ

- สสจ. จะส่งข้อมูลการกำหนด mapping (ไฟล์ excel) ให้สถาบันมะเร็งแห่งชาติกำหนดเครือข่ายการส่งข้อมูลในโปรแกรม HPVcx2020

สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
National Cancer Institute